

Učbenik *Novi svet iz besed 9* je usklajen s posodobljenim učnim načrtom za slovenščino v osnovni šoli (2008). Koncipiran je tako, da se učenec postopno opredeljuje do vsebine in oblike literarnih sporočil, jih povezuje s svojimi lastnimi izkušnjami in kognitivnimi sposobnostmi ter oblikuje nova stališča in vrednote.

Učbenik obsega slovensko in svetovno književnost po letu 1950, slovensko in svetovno književnost 19. in prve polovice 20. stoletja ter starejšo slovensko in svetovno književnost. Skupaj zajema več kot 50 besedil, ki so razporejena po časovno-razvojni perspektivi in upoštevajo recepcijske zmožnosti mladostnikov. V učbenik so vključeni tudi zamejski avtorji in avtorice. Učbenik v skladu z didaktičnimi priporočili ponuja tako epska, lirski, kot dramska besedila (v navedenem odstotkovnem zaporedju).

Koncept učbenika *NSIB 9* sledi posodobljenemu *Učnemu načrtu za slovenščino v osnovni šoli* (2008): posamezno poglavje v jedrnem delu spodbuja funkcionalne in izobraževalne učne cilje pouka književnosti, pri čemer je eden temeljnih ciljev razvijanje recepcijske zmožnosti s sprejemanjem in tvorjenjem umetnostnih besedil ter za pridobivanje literarnega znanja. Vaje in naloge, ki sledijo branju književnih besedil, sistematično razvijajo učenčeve spoznavno-sprejemne dejavnosti (doživljanje, razumevanje, analizo, sintezo in vrednotenje) ter prenosniške dejavnosti (poslušanje, govorjenje, branje in pisanje). Vaje in naloge so premišljeno načrtovane in učence postopno usmerjajo od opazovanja književnih oseb, njihove motivacije za določeno ravnanje in vedenja k opazovanju sestavin besedila, tj. motivov, tem, jezika, sloga, ideje in sporočila. Receptivne in tvorbenne dejavnosti učencev so skrbno in strokovno osmišljene, zahtevnostna raven vaj in nalog pa usklajena z učnim načrtom ter prilagojena recepcijski in kognitivni stopnji mladostnika.

Poglavja uvaja napovedno besedilo, ki že predvideva, kako naj bi mladi bralec vstopal v besedilo, kako bo dojemal njegovo umetniškost in na kakšne težave utegne pri tem naleteti, zato napovedi in umestitvi v kontekst sledijo premišljeno strukturirana vprašanja, ki učenca motivirajo za branje in ga pripravijo na morebitna zahtevnejša mesta in nerazumljive dele. Neoviranemu dejavnemu stiku z leposlovjem, temu osrednjemu cilju pouka književnosti, služijo tudi kakovostna stvarna pojasnila, ki segajo tudi čez predmetno področje slovenščine in nevsiljivo spodbujajo medpredmetno povezovanje.

Dejavnosti po branju spodbujajo poglobljeno razmišljanje in diskutiranje o prebranem, hkrati pa niso omejujoče: učitelju omogočajo, da se prilagodi svojim učencem in poudari tisto, kar meni, da je za njegove učence potrebno. Temu je namenjena tudi medijska ustvarjalnica: ne gre za vaje, ki naj bi jih naredili v celoti in vsi učenci, pač pa se predvideva premišljena metodično-didaktična in fleksibilna individualizacija.

Poglavja so zgrajena tako, da sledijo metodi šolske interpretacije: na začetku poglavja – poleg uvodne lokalizacije in napovedi besedila – še motiviranje, interpretativno branje in izražanje doživetij, kar spodbuja doživljajsko in celostno sprejemanje besedila po prvem branju, vaje in naloge v drugem delu poglavja pa so namenjene analitičnemu in kritičnemu premisleku o prebranem, zato predvidevajo ponovno (večkratno) branje, pa tudi samostojno ukvarjanje z besedilom, npr. njegovo poustvarjanje, dramatizacijo ipd.

Sklenemo lahko, da je učbenik *Novi svet iz besed 9* strokovno premišljen, sistematično in sistemsko usklajen z najnovejšimi in preverjenimi strokovnimi spoznanji s področja literarne vede in književne didaktike, zato je uporaben za doseganje funkcionalnih, izobraževalnih in vzgojnih ciljev pouka književnosti, kakor jih predvideva posodobljeni *Učni načrt za slovenščino v osnovni šoli* (2008).

Zasnovan je tako, da učenec pri delu s književnim besedilom v različnih fazah pridobivanja znanja razvija recepcijske in ustvarjalne književne kompetence, pridobiva literarnovedno znanje, tj. teoretično in zgodovinsko, krepi pa tudi širšo razgledanost po kulturi lastnega naroda in tujih kulturah.

dr. Alenka Žbogar

22. 5. 2015